

Američki diplomata Robert Rackmales posjetio ITEF

Piše: **ENES KARIĆ**

Ovdje po istini svjedočim: O ovom nemilom fesādi-zemānu (ili neumitnom "kvarenju vremena"), i traci zlih zbudova od 1990. naovamo, podsjetio sam se iz nekoliko svezaka ljetopisa Islamskog teološkog fakulteta (Iz drugog toma neobjavljene knjige "Krikovi")

Ove stranice pišem od sredine prema kraju augusta 2021., u strepnji i drhtanju. Gledam kako talibani osvajaju Afganistan, potom i sam Kabul. Na TV stanicama i portalima pratim kako se Amerikanci povlače, zatvarajući fascikle jedne epohe od gotovo dvadeset punih godina svoje vojne i civilne intervencije u 'zemlji Afgana'. A strepnja i drhtanje podsjetiš me na jedno sada već davno doba u Bosni i Hercegovini, na 1990. godinu i vremena koja su uslijedila.

Tri pisanske teke

Dakle, tek u prvi mjeseci 1990. Na Islamski teološki fakultet (ili ITEF, kako su mu tepali studenti) sve od januara stizale su ružne vijesti. Akademik Hamdija Čemerlić, bivši

lako je, kako smo vidjeli, te prevratne 1990. godine akademik Čemerlić strpljivo umro, svesci ljetopisa iz njegove epohe, kao i od dekana koji su slijedili, pokazuju jedan demokratski čemerličevski duh: Biti dekan ne znači postati vlasnikom fakulteta

rektor Univerziteta u Sarajevu i, potom, dekan ITEF-a, pao je na smrtnu postelju, definitivno. U posjete sa ITEF-a primao je samo Džemala Salihspahića, sekretara. "Druže Džemale" – šaptao je – "biće šta će biti. Ne samo u Šerijatskoj gimnaziji, već i na Sorbonni učio sam da su ljudi smrtni." Akademik Čemerlić umro je 4. marta 1990. Žalost za odlaskom velikog čovjeka došla je u mjesecima nemilog iščekivanja pravih ratnih sukoba u Hrvatskoj između Srba i Hrvata, pravoslavaca i katolika. Vrijeme je prijeteće poteklo.

Već krajem 1990., a posebno tokom 1991., u Hrvatskoj se ginulo na obje strane, u mnogim mjestima, na mnogim barikadama. Sarajevom su tada kružile vijesti, vjerovatno patvorene, da su lovci na divlje svinje s obje strane Une u ulovljenim životinjama, naročito u zlopnjacima veprova, vidjeli velike ostatke nedovoljno sažvakanog ljudskoga tijela.

To da je strah zavladao aulama ITEF-a ne treba posebno ni spominjati. Pa ipak, sprva 1990. godine Sarajevo i Bosna i Hercegovina bili su još uvijek izvan ratnih bijesova. Pred hotel "Evropom" za jugoslovenske dinare moglo se kupiti njemačkih maraka po povoljnom kursu. Bio

je to preostatak ekonomskih mjera premijera Ante Markovića (1924-2011). U sve rjeđoj razmjeni dinara za marke živjeli smo i sa vijestima o razmjenama mišljenja među sveštenicima, svećenicima, franjevcima, hodžama i ulemom. Na susretima u podršku miru svi su govorili da Bog ultimativno traži strpljenje od svih, i nabožnu suzdržanost. Ali mediji su tada pisali da upravo bahata nebeska hijerarhija, naročito ona sveštenička, podstiče rat! Zbiivanja na terenu, usred surovog života, svjedočila su da "Bog nije na dugme", nego da On pušta na volju čak i crvu i mravu, a nekamoli ljudima. Neka svako bude odgovoran za svoje korake koliko i kako hoće. Molim lijepo!

Ovdje po istini svjedočim: O ovom nemilom fesādi-zemānu (ili neumitnom "kvarenju vremena"), i traci zlih zbudova od 1990. naovamo, podsjetio sam se iz nekoliko svezaka ljetopisa Islamskog teološkog fakulteta (rekoh, od milja zvanog ITEF). Kad su vlasti Islamske zajednice u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, u ljeto 1977., postavile akademika Hamdiju Čemerlića, svršnika Šerijatske gimnazije u Sarajevu (1927.) i Pravnog fakulteta u

Beogradu (1931.), briljantnog doktora nauka sa Sorbonne, za v.d. rektora, odnosno dekana ITEF-a, jedna od pedeset razumnih mjera koje je on uveo na ITEF-u bila je i ta da sekretar Fakulteta mora voditi ljetopis.

Slavni Akademik je u septembru 1977. kupio tri voluminozne pisanske teke i prvom sekretaru ITEF-a, rahmetli Mustafi Sjenaru (1950-2018) zapovjedio da vodi ljetopis, sve u svemu na tri područja.

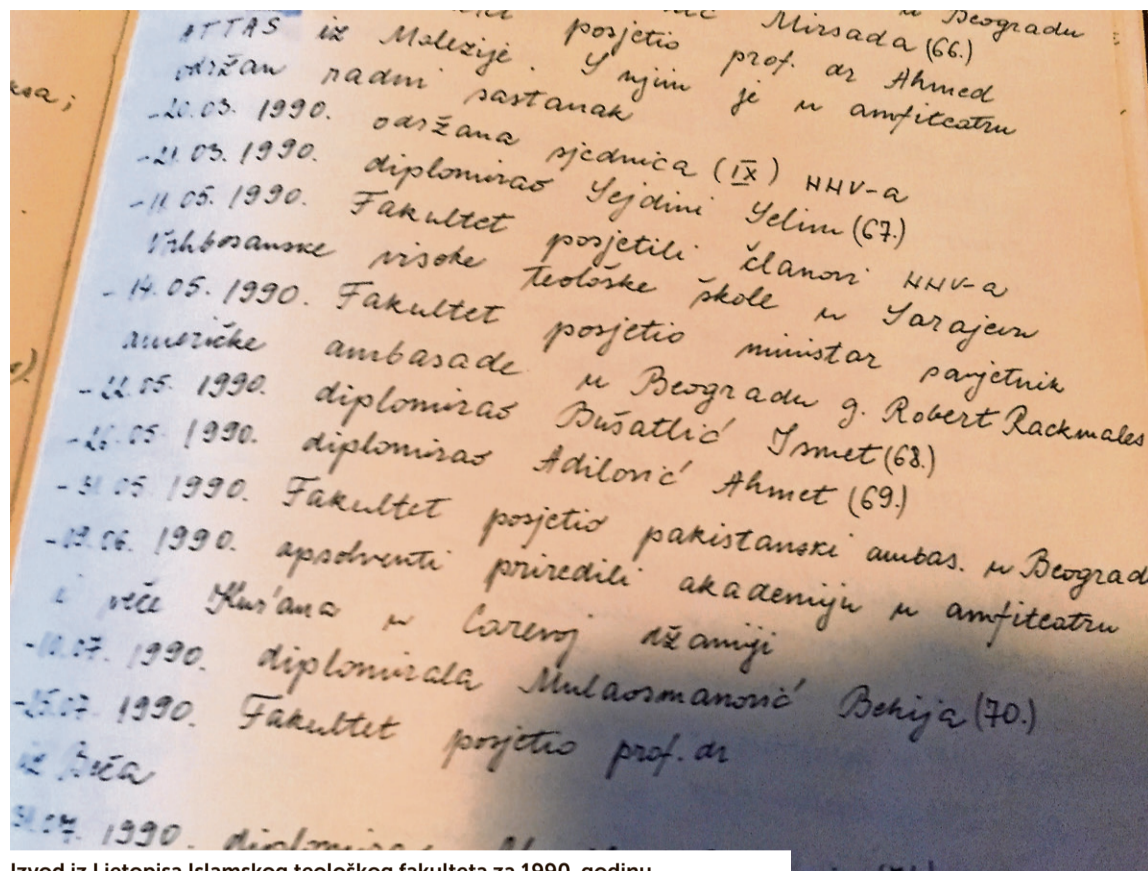
Prvo, mora se bilježiti ko je kada diplomirao i o kojoj temi, ko je od nastavnog osoblja aktivan u Islamskoj zajednici (kao i u 'široj društvenoj zajednici', kako se tada govorilo), ko je sve od građana Bosne i Hercegovine posjetio ITEF, i zašto, to jest s kojim i kakvim namjerama?! Iznimno, mogla su se upisivati i imena onih gostiju ITEF-a, stranaca i jabandžija, za koje se unaprijed znade da su dobronamjerni.

Drugo, mora se zabilježiti ko je i od nedobronamjernih stranaca posjetio našu instituciju, bez obzira na to je li dotični musliman ili nemusliman, vjernik, ateista ili agnostik, Evropljanin ili iz Azije, ili ne znam ti odakle drugo! Mora se doslovno zapisati šta je dotični gost htio i o kakvim je sve stvarima govorio.

Treće, moraju se zabilježiti i kratko opisati i oni, eventualno, nemili događaji koji će se, možebitno, desiti na ITEF-u: Ko je umro, koliko je studenata napustilo školovanje (i ko su dotični i dotične), ko je napravio kakvu internu diverziju na ITEF-u ili u Islamskoj zajednici, recimo: kome je od studenata i asistenata prešlo u običaj da se ukrijumčari i svakoga dana dvaput ruča u menzi Medrese, ili, pak, ko je demonstrativno napustio ramazansku praksu i ljude sirotog sela ili mjesta ostavio na pobožnoj vjetrometini... U ljetopis se obavezno bilježilo i to ko je šta na ITEF-u teško opsovao! Na primjer, psovanje Boga značilo je da psovaču, bio on student, studentica, asistent ili ne znam ti ko afiliran uz ITEF, ne gine 'crveni karton' čak i k/od sekularnog akademika Čemerlića! I tako redom.

Ne, nikad čovjek ne zna kad će ga pohoditi ružne ili lijepe uspomene i sjećanja. U januaru 2017. godine ovaj koji piše ove stranice o američkom diplomatu Robertu Rackmalesu pozvan je službeno kod sadašnjeg dekana Fakulteta islamskih nauka, prof. dr. Zuhdije Hasanovića. (Da objasnim: onom prijašnjem ITEF-u 'promine vremena' u 1992. godini predile su ime u Fakultet islamskih nauka ili FIN. To

Izvod iz Ljetopisa Islamskog teološkog fakulteta za 1990. godinu

se desilo u akademskoj 1992. - 1993. Tada smo se oprostili od ITEF-a, a prigrlili FIN! Postoje zli jezici da je to predijevanje imena urađeno pod izravnim uplivom Partije (čitaj: Stranke demokratske akcije). Navodno, Stranci je smetao pridjev "teološki". Kao, biva, u islamu je sve jasno, kako ono Božije tako i ono čovjekovo, i tu nema potrebe ni za kakvom teologijom! Ali, treba priznati, o inicijatorima promjene ITEF-a u FIN ovaj što se sjeća nema pouzdane podatke. Kao ni o tome zašto je i sam reisu l-ulema dr. Mustafa Cerić, inače jedan od osnivača partije SDA, bio za to da se ITEF preimenuje u FIN. Bilo kako bilo, upravo ovog trenutka tu tako važnu stvar ja ostavljam da drugi dobronamjerno istraže u nekom studijskom radu i objave upravo na FIN-u!

Ali da se istovremeno istraži i to da li je tačno da su upravu oni sekularni, a dobronamjerni, Muslimani (kasnije Bošnjaci), koji su tvrdili da smo se mi, ovom promjenom imena ITEF-a u FIN, odrekli sveg onog obrazovnog nasljeđa Hamdije Čemerlića, Huseina Dože, Nerkeza Smailagića, Mehmeda Begovića, Ahmeda Smajlovića... Svi ti ljudi pomrli su u periodu 1982. - 1990., a upravo su ti bardovi nauke i znanja bili redovni ili saradnički članovi Matičarske komisije za osnivanje Islamskog teološkog fakulteta ili ITEF-a. Baš pod tim imenom! Čak je i Socijalistički savez radnog naroda Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine bio za takav naziv - ITEF.

Ali, da ne bude zabune, ovaj koji ovo sada piše ne želi niti jednom riječju osporiti da je i naslov Fakultet islamskih nauka ili FIN jedan fin naslov. Ponavljam, zašto su nadležne vlasti sa samog vrha Islamske zajednice predile ime našeg Fakulteta (baš kao što se bolešljivom i balavom djetetu promijeni ime na raskršću sela, e da bi ono, uz pomoć Božiju, prohodalo, napredovalo i nadebljalo!) - to sve treba pomno i sa dužnom pažnjom istražiti.

Naravno, sa zahvalnošću sam se sprva te 2017. godine odazvao pozivu dekana prof. dr. Zuhdije Hasanovića. Uvaženi Dekan odmah mi je pokazao transparent sa riječima "Veliki jubilej: Četrdeset godina od osnivanja našeg Fakulteta, 1977. - 2017."! Potom mi je Dekan

izdiktirao šta se od mene traži: U povodu četrdesete godišnjice osnivanja ITEF-a (to jest potonjeg FIN-a) ja moram do maja 2017. napisati veliki esej pod naslovom "Međunarodni položaj Fakulteta". U skladu sa tradicijama teološke poslušnosti, odanosti i revnosti, Dekanu sam rekao da sva njegova naređenja dobrovoljno prihvatam i sve ću ih provesti u djelo.

Dekan Hasanović uručio mi je kesu važnih knjiga, papira i teka, fascikli, dokumenata i slika. Posebno su bile važne teke ljetopisa koje potiču iz davnog vaktaka akademika Čemerlića. One se čuvaju kao drage relikvije u znak sjećanja na najomiljenijeg dekana kojeg je ITEF/FIN imao u ovih četrdeset godina. Dakako, tu su bile i ljetopisne teke i fascikle dokumenata iz doba kasnijih dekana FIN-a (poštovanog profesora dr. Omera Nakičevića i poštovanog profesora dr. Jusufa Ramića).

Sa dekanske instance saopćeno mi je: Sve ovo meni se s povjerenjem uručuje. Štaviše, sa iste instance rečeno mi je da neke stvari mogu i kopirati, ali da svojim potpisom zajedničim da detektirane podatke nikada ne koristim u "vlastitu promidžbu" (kako to kažu naša braća Hrvati), već da mi interesi naše institucije (i Islamske zajednice, kao i "šire društvene zajednice") budu stalno na umu. Sa zahvalnošću spominjem i diplomiranu pravnicu Eminu Muderizović, inače sekretara Fakulteta. Gospođa Muderizović pomagala mi je da dešifrujem nejasna mjesta u ljetopisima, ili da u drugim aktima naše arhive pogledam kako su neki ljetopisni detalji šire zavedeni i objašnjeni.

I tako, u periodu februar - maj 2017., u teškim bolovima koje sam postoperativno trpio od povrijeđenog živca trigeminusa (i danas, pred septembar 2021. godine, tvrdim: Nikad taj užasni bol zvani "trigeminal neuralgia and trauma" mene nije posve napustio), naše ljetopise i fascikle dokumenata ja sam iznova čitao, sve to u tišini kabineta koji dijeljem sa mr. sci. Muhamedom Fazlovićem, poliglottom, drsko mladim čovjekom, nepopravljivo slobodoumnim kadrom. Fazlović je postdiplomske studije završio i magistrirao na Gregorijani u Rimu, i upravo on me te 2017. mjesecima sažalijevao što moram čeretati po

ubudalim ljetopisnim tekama koje spominju, između ostalog, i mnoge mrtve ljude koji nas, može biti, opterećuju svojim važnim teorijama iz prošlosti.

Eh, sad, kakve veze ovi ljetopisi imaju sa posjetom američkog diplomate Roberta Rackmalesa Islamskom teološkom fakultetu do koje je došlo dana 14. maja 1990. Iteka-ko imaju. Baš zato što je akademik Hamdija Čemerlić gotovo trinaest godina (1977-1990), kao dekan ili autoritet kasnijim dekanima, strpljivo i svojim činjenjem pokazivao kako da ITEF postane otvorena i transparentna institucija i zasluži svoju slavnu povijest.

Iako je, kako smo vidjeli, te prekratke 1990. godine akademik Čemerlić strpljivo umro, svesci ljetopisa iz njegove epohe, kao i od dekana koji su slijedili, pokazuju jedan demokratski čemerlićevski duh: Biti dekan ne znači postati vlasnikom fakulteta, već biti onaj koji služi drugima u skladu sa zakonom i propisima. To je, naravno, jedan nedostižni ideal. Znađe to dobro ovaj koji ovo piše za liberalno i sekularno Oslobođenje. Ali poštovani akademik Čemerlić svojim činom svjedočio je kako da on "među hodžama", kako je volio reći onovremenom predavaču Hilmi Neimarliji, sa što manje energije zasadi što više tih krhkih stablica demokratije i procedure, diskusije i argumentiranja, normativnosti i parlamentarnosti.

Ministar savjetnik

Dakle, u tim ljetopisima našao sam (i odmah se svega s tugom i strahom prisjetio) da je dana 14. maja 1990., na Islamski teološki fakultet došao 'minister savjetnik' u Ambasadi Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu, gospodin imenom Robert Rackmales.

Cijeli Fakultet obradovao se njegovoj posjeti, ime gosta izgovarali smo sa nekom vrstom svetosti, kao da nam iz Kaira dolazi Šejhu l-Azhar osobno! Dakako, nama asistentima, docentima i profesorima ITEF-a već 10. maja 1990. javljeno je za dolazak visokog gosta. Ali, u skladu sa mjerama predostrožnosti

koje su preostale još od rahmetli Čemerlića, 'drug Džemal Salihspahić' šaptom je prenio cijelom nastavnom osoblju da o 'dolasku uglednoga gosta' svako ima držati jezik za zubima, pogotovo da se ništa ne kaže medijima (koji su u proljeće te 1990. sve više dizali svoje radoznale demokratske glave...).

Iz posve razumljivih razloga, ovdje se neće nabrajati ko je sve od nas bio prisutan na ovom zanimljivom sastanku sa gospodinom Robertom Rackmalesom. Reći ću samo ovo: Moji politički, teološki, filozofski i književni spomenari, kad je posrijedi ova posjeta, uglavnom se slažu sa zabilješkama 'druga Džemala Salihspahića'. K tome, ja jasno potcrtavam: Ovo što slijedi nije nikakav transkript besjeda i riječi, ni onih od uglednog gosta, a ni onih od nas koji smo ga dočekali i s njime razgovarali. Ovo su samo moja sjećanja o posjeti Roberta Rackmalesa. A svaka sjećanja su istinita onoliko koliko su vjerno i sa umijećem izmišljena.

Ugledni američki diplomata je došao sa jednim svojim ađutantom, pozdravio se i rukovao sa svim prisutnim u gostinskoj sobi ITEF-a. Čim je podijeljena kahva i kisela voda, vrata su se zatvorila, štaviše zaključala. Naš predstavnik je biranim riječima pozdravio gospodina Roberta Rackmalesa i njegovog uveliko mlađeg saradnika. (Ovaj drugi, plave kose i plavih očiju, sve je pisao u neki svoj ljetopis, rijetko bi na nas prisutne bacao svoj pogled, kao da mu je bilo preče da zapiše svaku riječ kako svoga šefa Rackmalesa, tako i one riječi koje su, s posebnom hrabrošću, izustili mnogi s naše strane).

Nakon što sam sve vaše čuo, nemam snage da vam kažem da ste naivni. Jedino što bih vam mogao savjetovati jeste da budete realni i što prije pošaljete vaše najsposobnije ljude da budu prisutni, iako neformalno, od Berlina do Washingtona

Razgovor je počeo tako što je gospodin Robert Rackmales u samom uvodu rekao da je, koliko on zna (i koliko se vidi po obavještajnim izvorima njegove vlade), Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija u velikoj opasnosti i na rubu raspada. Vlada SAD-a ne smatra da će iz eventualnog raspada SFRJ bilo ko na Balkanu imati unosnu žetvu. Stoga se, zasad, stavovi vlade SAD-a za nijansu ili dvije razlikuju od stavova nekih važnih evropskih zemalja, na primjer Savezne Republike Njemačke. Ministar Hans-Dietrich Genscher zagovara raspad SFRJ, vozi brzo i bez kočnica, ali mi iz naših izvora znamo da on govori ono što mu sugeriraju hrvatske i slovenačke vlasti. A te vlasti ja ovdje sada neću nazvati secesionističkim.

'Vidite', nastavio je gospodin Robert Rackmales, 'uvijek je bolja evolucija negoli disolucija. Naravno, ako i kad je to moguće. Nego, ja sam došao kod vas, čuo sam za ovaj Fakultet, islam je meni jedna jako zanimljiva pojava na svjetskoj pozornici, ali o tome sad nećemo. Hoću da čujem: Šta vi mislite, da li ste vi kao Muslimani, a pod Muslimanima sa velikim M ja mislim na bosanskohercegovačke muslimane, s vama ja Albanec ne uzimam u obzir, dakle,

da li vi Muslimani, to jest vaše upravljajčke strukture, čitate ove znakove vremena na obzorjima? Vidite li vi da je sve na vršaju? Da li vi mislite da ste u opasnosti? Da li su nacionalno hrvatsvo i nacionalno srpstvo u Bosni i Hercegovini jači od zavičajnog bosanskohercegovačkog pripadanja svih ovoj jugoslavenskoj republici?'

Jedan naš rekao je gospodinu Rackmalesu da 'on kao on' sumnja da će biti rata, jer Evropa i cijeli Zapad su 'jedna demokratska hemisfera', i tako to. I oni, to jest Evropa i Zapad, samim svojim ugledom snažno stoje kao veliki branik bilo kakvom ratu u SFRJ. Jedan naš drugi je rekao da rata neće biti jerbo u današnjem svijetu ljudi su navikli, čak i u zemljama socijalizma, na ugodan i luksuzan život. Prema tome, i za Boga miloga, kome je do toga da napusti luksuzne stanove i da potom skače po gudurama i jarugama? Ispava među zrikavcima? Jedan naš treći je rekao da smatra da rata neće biti i da će se SFRJ mirno i demokratski razići jer i sami Srbi znaju da u svojim rukama drže većinu preduzeća i tvrtki od Triglava do Đevdelije. Zapodijevanje rata značilo bi da će se uništiti osnove dostignutih standarda života, a oni, ti privredni kapaciteti, svako to zna, nisu za zanemariti. Jedan naš četvrti rekao je gospodinu Rackmalesu da rata neće biti jer danas su svjetski demokratski mediji, recimo CNN, tako jaki da bi sve, sva ta eventualna ubijanja i masakre, uživo prenosili! A zna se da se i najveći zločinci stide da se njihovi zločini javno prenose i otvoreno obnaroduju... Jedan naš peti, spomenuo je veliki islamski svijet, od zapada Maroka do istoka Indonezije. Rekao je: Ako se srpska politika odvaži da udari na bosanskohercegovačke muslimane, to bi smjesto podiglo milijardu i toliko miliona muslimana na noge, došlo bi do naftne blokade, i tako to... (Naša profesorica engleskog na ITEF-u je, upravo viktorijanskim akcentom, sve ovo prevodila uglednom gostu. Ovaj koji ovo piše s poštovanjem se sjeća te drage, umne, znane i plemenite profesorice.)

Snaše strane rekli smo gospodinu Robertu Rackmalesu, dragom gostu, još ponešto. On je sve pažljivo i parlamentarno saslušao. Onaj njegov plavokosi asistent ili ađutant sve je pomno, i bez riječi, bilježio. Svaku zapetu metnuo je na njezino mjesto. Kako je susret odmicao on bi nas ponekada, gotovo sažalno, pogledao svojim prodornim plavim očima.

Potom je gospodin Robert Rackmales uzeo riječ i kazao sljedeće (ovdje se njegove riječi bilježe po sjećanju zapisanom dva ili tri mjeseca nakon što je ugledni gost napustio ITEF): "Ja nisam došao da među vama širim defetizam. Štaviše, nakon što sam sve vaše čuo, nemam snage da vam kažem da ste naivni. Jedino što bih vam mogao savjetovati jeste da budete realni i realno pratite situaciju. I što prije pošaljete vaše najsposobnije ljude da budu prisutni, iako neformalno, od Berlina do Washingtona. Jer, znajte ovo: Vi u važnim evropskim zemljama i na Zapadu trebati imati prijatelje. A ako ih budete imali više, po vas će biti bolje."

"Naše informacije govore da će gospodin Alija Izetbegović za par dana osnovati političku stranku. To nije dovoljno za suverenost Bosne i Hercegovine, iako je, naravno, značajno jer radi se o demokratskom činu. U slučaju otcjepljenja Slovenije i Hrvatske, Bosna i Hercegovina kao jedna od republika SFRJ mora imati

Akademik Hamdija Čemerlić,
vijećnik ZAVNOBiH-a,
nekada dekan / PREPOROD

od same sebe proveden i demokratski organiziran referendum o nezavisnosti. Vi, bosanskohercegovački muslimani, bez uspješno provedenog referenduma, nećete moći biti državotvorna komponenta u Bosni i Hercegovini. Bez referenduma vi ste u pogibeljnoj opasnosti da budete reducirani na jednu (ionako) omraženu vjersku grupu. I neka znate: Naši obavještajni izvori govore da će taj referendum, ako do njega i dođe, biti veliki rizik! Ali bez referenduma za nezavisnost niko neće htjeti, niti smjeti, priznati nezavisnu Bosnu i Hercegovinu. To je prvo. Irekao bih glavno što vam prenosim ispred moje vlade. Iako vas moja vlada, razumije se, ni na šta ne nagovara.”

”A drugo što vam savjetujem jeste da od danas, pa ubuduće, sugerirate medijima u kojima vi imate kakva-takva upliva, da stalno govore o tome da će Bosna i Hercegovina biti demokratska država, da će braniti ljudska prava, da će se bespogovorno pridržavati evropskog i zapadnog sekularnog parlamentarizma i liberalizma, da će u njoj kao državi sve tradicije: religijske, jezičke, nacionalne, zavičajne..., imati državnu zaštitu i sponzorstvo... I da zagovarate princip jasne i transparentne odvojenosti religije od države...”

”Treće što vam savjetujem u kontekstu je ovog što je ovaj jedan vaš gospodin kazao o islamskom svijetu. Znate, islamski svijet je jedna izmišljena kategorija, to jest, ako taj svijet i postoji, on je na razini emocija i pobožnosti. Za mene kao diplomatu uvijek ono realno preteže. To jest, ima Egipat, ima Turska, ima Saudijska Arabija, ima Iran, i tako dalje. A islamski svijet? Molim vas, taj islamski svijet je prisutan u molitvama po kućama i tekijama, zavijama i džamijama, mevludima i obredima, vjenčanjima i svečanostima obrezivanja muške djece... Islamski svijet – to je jedna posve plinovita kategorija. Koliko ja znam povijest, sve od poraza Osmanske imperije pod Lepantom 1571. godine, sve od tada islamski svijet tone u istočnjački drijemež, u orijentalni san, kako je to rekao Hegel. A Bosne i Hercegovine što se tiče, ona na svoje noge nije stala sve od provale princa Eugena Savojskog, 1697. godine.”

Pobjednička strana

”I posljednje, ali ne i najmanje važno, što želim da vam kažem jeste i ovo: Stupite odmah u kontakt sa svojim komunistima. Ako su vaši komunisti? Svi oni bosanskohercegovački muslimani i svi oni Srbi i Hrvati koji su sada na vlasti i koji kažu da su komunisti ili, bolje rečeno, socijalisti,

ali koji razumno gledaju na Bosnu i Hercegovinu. Jeste da su to komunisti, ali oni su vaši komunisti! Molim lijepo! Jedan američki evangelički pastor imao je običaj reći: ‘Sa svojim sotonom se i do anđela dođe!’ Jer, naime, poslušajte ovo što ću vam reći: Zapadni slobodni i demokratski svijet je sredinom ovog dvadesetog stoljeća morao birati uz koje će od dva strašna zla stati, da li uz staljinizam-komunizam ili uz nacizam-fašizam. Odlučili smo, u cilju slamanja opakijeg zla, to jest nacizma-fašizma, da uspostavimo savez sa manjim zlom, to jest sa staljinizmom-komunizmom. Stoga, ne zaboravite da su i komunizam ili, pak, socijalizam, pobjednička strana nakon 1945. godine. A onda smo mi, bez naše volje, ušli u hladni rat sa tim manjim zlom zvanim staljinizam-komunizam. Upravo ovih godina slobodni zapadni svijet krenuo je u raspakivanje tog staljinističko-komunističkog lagera. Napominjem, u mojoj vladi još ima mišljenja da bismo sa cjelovitom socijalističkom Jugoslavijom lakše završili sa tim lagerom. Ali, molim vas, događaji pretiču jedni druge. Malo ko zna šta će se doista sutra desiti...”

”Pozdravljam vas srdačno, i poručujem vam: U slučaju raspada SFR Jugoslavije moja vlada će stajati uz sve one demokratske stranke i institucije na zapadnom Balkanu. I bodriti vas! Živi mi i zdravi bili. I vidjeli se u boljim vremenima!”

Gospodin Robert Rackmales ustade, od onog asistenta plave boje i očiju uze svežanj raznih prospekata u boji koji su govorili o obrazovnim šansama u SAD-u. Podijeli nam ih srdačno i izusti samo šest riječi na srpskohrvatskom:

”Evo vam malo ova američka brobaganda.”

Jedan naš drugi je rekao da rata neće biti jerbo u današnjem svijetu ljudi su navikli, čak i u zemljama socijalizma, na ugodan i luksuzan život. Prema tome, i za Boga miloga, kome je do toga da napusti luksuzne stanove i da potom skače po gudurama i jarugama?

Post Scriptum 1: Ljetopisne sveške ITEF-a iz 1990. godine ne donose niti jednu vijest o tome da je akademik Čemerlić preselio na Ahiret 4. marta te godine. Kao da njegov vjerni saradnik, ‘drug Džemal Salihspahić’, nije imao snage da zabilježi taj veliki gubitak za Fakultet, Islamsku zajednicu i Bosnu i Hercegovinu.

Post Scriptum 2: Ljetopisne sveške ITEF-a iz 1990. i 1991. donose vijesti o sve učestalijim posjetama Fakultetu od strane raznih istraživača, humanista, filantropa, i naročito diplomata, uglavnom Evropljana, Amerikanaca, ali ponekada i Iranaca, Pakistanaca, Arapa...

Post Scriptum 3: Početkom opsade Sarajeva 1992. godine, muslimanske izbjeglice sa rubnih dijelova našeg glavnoga grada na juriš su zauzele Islamski teološki fakultet. Ta najviša islamska obrazovna institucija u Evropi morala se deložirati na drugo mjesto.

Post Scriptum 4: U opkoljenom Sarajevu, u godinama 1992. – 1995., sjećao sam se posjete gospodina Roberta Rackmalesa, sve u strahu i drhtanju.

Mještani iz sela

Generacijska požrtva Bošnjaka i Srba

Prije tačno pet godina Bošnjaci ovog ključkog sela sa spomenik svom komšiji Srbinu Branku Samardžiji, i njihovo selo Bešiće

Piše: **FAHRUDIN BENDER**

U priči koju ću vam ispričati najmanje trojica aktera zovu se Mustafa, tri golema čovjeka, kako po fizičkoj građi tako i karakteru. Samo ime Mustafa podsjeća na starinu. U islamskoj kulturi i tradiciji imenom Mustafa prozvan je poslanik Muhamed s.a.v.s, što u prijevodu sa arapskog znači “odabrani - odlikovani”. Mustafe koje sam ja poznao, stihovima Zabranjenog pušenja rečeno, nisu bili neki veliki vjernici, ali su svojim djelima bili u stanju služiti za primjer ljudima.

Duh sa sjekirom

Otac moje majke zvao se Mustafa. Neko kaže da se oženio u 12, a neko

u 14. godini. Nane, koja je starija od njega bila oko 8 godina, jednog je dana sterala veš i kod štrika spazila dječaka.

- Marš, mali, šta ti radiš ovdje - rekla mu je - a on joj je odgovorio da je došao da je ženi. I uistinu, prosci su već bili pred kućom.

Tako mlad upravljao je ogromnom farmom ovaca, kasnije je radio građevinske poslove u Sloveniji. Krupan čovjek, ogromnih dlanova i dubokog glasa. Mene je uvijek podsjećao na King Konga. Sjećam ga se kako sjedi na sećiji - otomanu, nadvisuje sedmoro djece, desetine unučadi, prauučadi, snaha i zetova. Pušio je meku Drinu koju je on zvao “pšenična”. Da ne bi ustajao niti pružao se,

Bosna i Hercegovina

MMF je pokazao da nije samo policajac i utjerivač dugova nego i neko ko brine o globalnim finansijama

Piše: **DR. SC. MIRSAĐ ISAKOVIĆ**

D označena sredstva Bosni i Hercegovini od Međunarodnog monetarnog fonda su sredstva koja su dobijena po osnovu specijalnog prava vučenja (Special Drawing Rights) u SDR-u (valuta MMF-a koja je bazirana na korpi

međunarodnih valuta, koju čine euro, američki dolar, japanski jen i britanska funta). Ista se doznaju na osnovu odluke Odbora guvernera MMF-a od 2. augusta 2021. godine. I ona se dodjeljuju svim članicama MMF-a (186) zemalja. Ukupan iznos je 650 milijardi SDR. Sredstva